

Liturgie voor de viering van zondag 13 oktober 2019, vierde van de herfst

Plaats: Ontmoetingskerk

Aanvangstijd: 10.00 uur

Voorganger: ds. Peter van der Schans

Orgel: Jan de Geus

Lector: Jeannette de Geus

Kindernevendienst: Groep 1 tot en met 7

Tienernevendienst: Groep 8 tot en met klas 3

Thema: Wat denk je dat ik voel?

Protestantse gemeente te IJsselstein

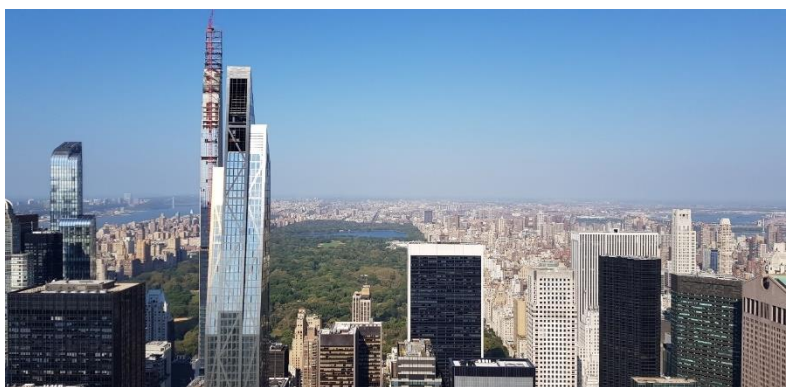
**Protestantse
Kerk**

De Paaskaars brandt

Orgelspel vooraf

De dienstdoende ambtsdragers komen binnen

Welkom door de voorganger

AAN HET BEGIN

Toewijding door stil gebed en met orgelspel

We gaan staan

Groet

Bemoediging

We zingen: Intochtslied (staande): Psalm 86:1 en 2

Gebed aan het begin (staande)

God, onze God,
 bondgenoot voor het leven,
 doe aan ons
 wat u beloofd hebt,
 richt ons op,
 keer ons ten goede,
 versterk onze weerstand
 tegen alle kwaadaardigheid
 die uw mensen beschadigt,
 uw schepping vernietigt,
 uw toekomst verijdelt
 en U aantast in uw goede naam,
 maak ons tot uw bondgenoten.
 Amen

We gaan weer zitten

We zingen: Lied 274:1

Smeekebed, dat we besluiten met het zingen van: Lied 274:2

Mensen als beesten

refrein:

Mensen als beesten
 als monsters zo groot
 het kwaad om ons heen
 de aarde gaat dood!
 Ruwe soldaten, martelingen,
 verwoeste straten, vluchtelingen,
 raketten slaan in, lijken overal,
 machine geweren, een doffe knal.

refrein

Verzuurde bomen, natuur die zucht,
 dode dieren, wij happen naar lucht,
 rivieren vervuilen, aarde verlaten,
 de ozonlaag krijgt steeds meer gaten.

refrein

De macht van het geld houdt onrecht in stand,
 geweld op straat loopt uit de hand,

kind 'ren op afval zijn vel over heen,
 steeds meer daklozen waar kunnen ze heen.
 Geef mij een droom
 doe de hemel open
 laat mij geloven
 dat er iets beters komt!

Tekst en muziek:
 Jacques Roeleveld
 Van de CD *Zing mee Advent en Kerst 1999* (NZV)

We zingen het loflied: Lied 274:3

DIENST VAN HET WOORD

Gebed om de opening van het Woord

Gesprek met de kinderen

Broodnodige redding

Paulus komt op zee in een zware storm terecht. God zegt tegen hem dat iedereen op het schip zal worden gered. Dan zegt Paulus tegen de mensen dat ze brood moeten eten. Als de mensen op het schip het brood beginnen te eten, krijgen ze nieuwe moed. Wat heb je nodig?

- een tafel
- een boodschappentas
- een bijbel
- een brood
- en verder bijvoorbeeld: een tandenborstel, een zaklamp, speelgoed, muntgeld, zeep, snoep, een telefoon, een fotoalbum, een haarborstel

Aan de slag:

- Leg alle spullen, behalve de boodschappentas, op de tafel.
- Vertel dat de kinderen op een schip zitten dat snel gaat zinken.
- Ze hebben één minuut de tijd om te kiezen wat ze meenemen naar een eiland om te kunnen overleven.
- De kinderen mogen samen vijf dingen uitkiezen.
- Voer hierover een gesprekje met de kinderen en doe vijf dingen in de boodschappentas waar iedereen het over eens is.
- Zit er ook brood in de tas?
- In het verhaal van vandaag is brood heel belangrijk. Mensen op een schip in een zware storm krijgen hierdoor weer nieuwe moed.

We zingen met de kinderen: Lied 934

Het licht wordt door de kinderen meegenomen

Eerste Schriftlezing: Deuteronomium 25:17-19

17Vergeet niet wat de Amalekieten u hebben aangedaan tijdens uw tocht uit Egypte. 18Toen u uitgehongerd en uitgeput was hebben ze gewetenloos, zonder enig ontzag voor God, de achterhoede overvallen, waar de zwaksten zich bevonden. 19Vergeet het niet! En wanneer

straks de HEER, uw God, u vrede heeft gegeven in het land dat u als grondgebied van hem krijgt, door u te verlossen van de vijanden die u omringen, zorg er dan voor dat niets op aarde nog aan het volk van Amalek herinnert.

We zingen: Lied 1014:1, 2 en 3 (Het lied wordt voorgespeeld)

Tweede Schriftlezing: 2 Samuel 1:1-18 en 24-27

¹Saul was gesneuveld en David had de Amalekieten verslagen en was al weer twee dagen terug in Siklag. ²Op de derde dag liet zich iemand uit het legerkamp van Saul aandienen. Hij had zijn kleren gescheurd en stof over zijn hoofd geworpen. Bij David gekomen, boog hij diep voorover. ³‘Waar komt u vandaan?’ vroeg David, en de man antwoordde: ‘Uit het legerkamp van Israël. Ik ben ontkomen.’ ⁴‘Wat is er dan gebeurd?’ vroeg David ongerust. ‘De soldaten moesten vluchten,’ vertelde hij. ‘Velen van hen zijn gesneuveld, en ook Saul en zijn zoon Jonatan zijn omgekomen.’ ⁵‘Hoe weet u zo zeker dat Saul en zijn zoon Jonatan dood zijn?’ vroeg David aan de boodschapper die hem dit was komen vertellen. ⁶‘Ik was heel toevallig op de Gilboa,’ antwoordde hij. ‘En daar stond Saul, leunend op zijn speer; de strijdagens en ruiters hadden hem al bijna te pakken. ⁷Hij keek om, en toen hij mij zag, riep hij me bij zich. “Wat kan ik voor u doen, heer?” vroeg ik, ⁸en hij vroeg: “Wie ben jij?” “Ik ben een Amalekiet,” zei ik, ⁹en toen zei hij: “Kom hier en geef me de genadestoot. Want ik leef nog wel, maar de dood heeft mij al in zijn greep.” ¹⁰Dus ik ging naar hem toe en gaf hem de genadestoot, want ik begreep dat hij, nu de strijd verloren was, niet lang meer te leven had. Toen nam ik hem zijn hoofdband en zijn armband af om ze voor u mee te nemen, mijn heer.’ ¹¹Hierop greep David zijn kleren en scheurde ze, en ook al zijn mannen deden dat. ¹²Ze rouwden, jammerden en vastten tot de avond viel voor Saul, zijn zoon Jonatan en het volk van de HEER, het volk van Israël, omdat zij in de strijd waren gesneuveld. ¹³David vroeg aan de boodschapper die hem dit alles was komen vertellen: ‘Waar komt uw familie vandaan?’ ‘Ik ben een Amalekiet,’ antwoordde hij. ‘Mijn vader is hier als vreemdeling komen wonen.’ ¹⁴Daarop vroeg David: ‘Hoe hebt u het gewaagd uw hand op te heffen tegen de gezalfde van de HEER, en hem te doden?’ ¹⁵Hij riep een van zijn dienaren bij zich en beval: ‘Kom hier, dood hem.’ En de dienaar stak hem dood, ¹⁶terwijl David zei: ‘U hebt uw dood aan uzelf te wijten, want u hebt uzelf met zoveel woorden beschuldigd door te zeggen: “Ik heb de gezalfde van de HEER de genadestoot gegeven.”’ ¹⁷Toen hief David een klaaglied aan over Saul en zijn zoon Jonatan. ¹⁸Hij heeft gezegd dat alle Judeeërs dit lied, het Lied van de boog, moesten leren. Het staat opgetekend in het Boek van de oprechte:

...

¹⁹‘Als een gevelde hinde, Israël,
ligt jouw trots gesneuveld op je heuvels.
Ach, dat je helden moesten vallen!
²⁰Maak het niet bekend in Gat,
roep het niet rond in Askelon;
laat niet de Filistijnse vrouwen zich verheugen,
de dochters van die onbesnedenen niet juichen.
²¹Bergen van Gilboa, draag geen dauw meer,
duld geen regen op je hooggelegen velden:
daar ligt het heldenschild, vertrapt,
het schild van Saul, vergeten en verwaarloosd.
²²Nooit keerde de boog van Jonatan terug

zonder het bloed van verslagenen, zonder het vet van helden;
 het zwaard van Saul bleef nimmer onverzadigd.
²³Saul en Jonatan, de geliefden en beminden,
 bij leven niet te scheiden, en onafscheidelijk verbonden in de dood.
 Sneller dan een arend waren ze, en sterker dan een leeuw.

²⁴O dochters van Israël, treur om Saul!
 Rijk bewerkt scharlaken gaf hij je te dragen,
 door hem werd je getooid met sieraden van goud.

²⁵Ach, dat de helden in de oorlog moesten vallen!
 Jonatan ligt gesneuveld op de heuvels.

²⁶Het verdriet verstikt me, Jonatan,
 je was mijn broeder, en mijn beste vriend.
 Jouw liefde was mij dierbaar, meer dan die van vrouwen.

²⁷Ach, dat de helden moesten vallen,
 dat jullie, wapens in de strijd van Israël, verloren moesten gaan!’

We zingen: Lied 1014:4 en 5

Verkondiging

Gemeente van onze Heer Jezus Christus!

Wat denk je dat ik als lezer van het verhaal over de dood van Saul voel?

De tekst was met de uitnodiging voor een maaltijd en een gesprek uitgedeeld. Maandagavond in De Zonnebloem in Mariënstein. We hadden gegeten met betrokken deelnemers daar. En ik wilde het gedeelte gaan lezen dat Jeannette ook nu heeft gelezen uit 2 Samuël. De mensen barstten los: *“Wat een rot stuk!” “Een afschuwelijk verhaal!” “Wat gruwelijk en luguber!”* Er waren veel gevoelens van ongenoegen, van onbegrip. Maar ook begrip, want zo gaat het nu eenmaal in onze wereld op het slagveld. En wat een verdriet voor David die zijn beste vriend in de strijd heeft verloren.

Aan het einde van de bijeenkomst vond men het fijn, dat het verhaal gelezen en besproken was. Misschien lukt dat ook vandaag – al werk ik één aspect méér uit dan maandagavond in ons gesprek. Dat gaat over Amalek.

Nu staan er twee verhalen over de dood van Saul in de Bijbel. Ze staan achter elkaar. 1 Samuël eindigt er mee, 1 Samuel 31. In de strijd tegen de Filistijnen komt Saul klem te zitten. Zijn drie zonen zijn al omgekomen. Onder hen Jonathan, de vriend van David. De Filistijnen dringen aan. Saul vraagt aan zijn wapendrager hem te doden. Maar dat vertikt hij. Dan laat Saul zich in zijn zwaard vallen en doodt zichzelf. Dan doet de wapendrager hetzelfde. Het verhaal heeft een eigen spits. Namelijk dat Saul uiteindelijk een passende rustplek krijgt. Anders dan zijn vijanden deden.

In wat we vandaag hebben gelezen gaat het om iets anders. Nu is het een **Amalekiet** die doet wat van hem wordt gevraagd. Hij brengt Saul om en gaat met symbolen van zijn koningschap naar David: een tulband en een armband. Hij lijkt in een goed blaadje te willen komen bij David. Dat loopt niet goed voor hem af. David streed wel met Saul, maar vergat nooit dat hij de gezalfde, de messias, van de Ene was. Geen goede messias misschien, maar tóch eentje die door God was gekozen. David heeft de kans gehad Saul te doden. Maar hij deed het niet. De door God aangestelde koning maak je niet dood. Zoals je geen mens vermoord, door God aangesteld of niet.

Nu doet David het wel. Hij laat de Amalekiet ombrengen. Voor straf.

En dan volgt er een indrukwekkende klaagzang na het overlijden van Saul en zijn zoons. *“Ach, dat de helden moesten vallen...”* Zijn grote vriend inclusief. Daar komt een kwetsbare David naar voren. Daar wordt je warm van.

Maar in het doden van de Amalekiet zit iets onverteerbaars. Dan wordt het koud en kil. David doet gewoon mee aan het geweld. Houdt het niet tegen, spoort zelfs aan. Dat is wel even lastig te vatten. Als het al helemaal lukt om het te begrijpen.

Het heeft er mee te maken, dat men de strijd van die dagen ook zag in het grote geheel van Gods betrokkenheid bij de wereld. En dan komt het dagelijkse leven in beeld. Ook als dat keihard is. Daardoor heen werkt de woeste wereld van oorlog en geweld. Van stammen en volken die elkaar naar het leven staan om ruimte, om waterbronnen, om vruchtbaar land en noem maar op.

Het gaat er om dat Saul een koning was die door God voor zijn taak was gezalfd. Maar hij is geen goede koning gebleken en moet het veld ruimen. Voor David. Saul heeft op zichzelf vertrouwd en niet op God. Het was de opdracht van Saul om af te rekenen met Amalek. Maar uit 1 Samuël 15 blijkt dat hij iets van het volk spaarde. Saul had met Gods tegenstrevers af moeten rekenen. Toen hij dat niet deed, werd duidelijk dat hij niet de juiste koning was en dat er een ander moest komen. Uitgerekend zo'n Amalekiet brengt Saul om het leven.

David brengt de Amalekiet om. Als een soort inhaalactie van wat Saul had moeten doen. En hij mag dan als inmiddels al gezalfde het koningschap op nemen en voortzetten.

Ik zou er niet zomaar een voorbeeld aan nemen. En je tegenstanders doden. Ook niet als je denkt dat het in Gods Naam kan en mag. Escalatie dreigt. Hoe bepaal je wat Gods wil is en wat niet?

Toch komen we nu wel bij een wat dat betreft lastig punt. Want in de Bijbel is Amalek een symbool van het kwaad. Een archetype. Het is de belichaming van verwoesting en verraad, alles wat er niet zou moeten zijn. En hoe ga je dan om met dat kwaad? Hoe strijd je er tegen? Amalek valt in de geschiedenis van Israël samen met wat staat voor slechtheid, lafheid en bedrog - het vleesgeworden kwaad. Dat volk werd een eeuwige vijand voor Israël. Zij staan in zo'n kwade reuk omdat ze, toen het volk Israël op doortocht was naar het Land van Belofte, dat volk aan de achterkant aanvielen. Daar bevonden zich niet de manschappen, maar de ouderen, kinderen en vrouwen. 'Amalek' is daardoor de vijand van de weerloze, symbool dus van het kwaad.

En zo is dat in de geschiedenis van Israël steeds gebleven. Ook na de Bijbeltijd tot in onze dagen. Het zit in de harten van Joden gegrift: 17 *“Vergeet niet wat de Amalekieten u hebben aangedaan...”*

In de tijd van Hitler werd het genoemd. Hitler Duitsland werd gezien als het actuele Amalek.. Toen Hitler bezig was met zijn Endlösung werd op een Amsterdamse muur geschreven: *“Gedenk wat Amalek u heeft aangedaan.”*

Toen na de tweede wereldoorlog voor het eerst een delegatie van de Duitse regering naar Israël kwam, had een aantal Israëli's op een muur geschreven: *“Gedenk wat Amalek u heeft gedaan.”*

En in het Groningse Bourtange staat het op een monument daar. Een overlevende vertelt: *“Natuurlijk staan mijn ouders en mijn broer er ook bij. Op de steen staat in het Hebreeuws en in het Nederlands de spreuk: Gedenk wat Amalek u gedaan heeft...vergeet het niet. Lees voor Amalek maar Hitler.”*

En vandaag de dag zegt men in Israël dat Iran iets van Amalek heeft.

En wij? Misschien noemen we ook wel Al Qaidah met Osama Bin Laden. In New York zagen we de gevolgen ervan. En hoe het er in hakte – daar en op andere plaatsen. Of je noemt IS met

zijn gruwelijkheden. Of het steeds weer aanwezig en hier en daar groeiende antisemitisme. Maar er is ook de vervolging van christenen.

Dat is allemaal groot. Soms ook ver weg.

Ik denk dat Amalek ook in onszelf zit. Het is te makkelijk om van je af te wijzen en het bij andere mensen of groepen te leggen. In ons zitten ook de kwade machten van haat naar anderen. Van respectloosheid voor mensen met een andere overtuiging. We breken mensen om ons heen af. Zitten er meteen bovenop als iemand iets zegt over Zwarte Piet of het klimaat. We hebben gigantische vooroordelen. We worden boos en chagrijnig als iets of iemand ons in de weg staat. Zijn totaal onverschillig voor het welzijn van een ander.

Ik ervaar dat als verwoestende krachten in ons zelf. Krachten als Amalek die we moeten bestrijden. Maar hoe?

Ik neem de meer bekende kandidaten voor de Nobelprijs voor de vrede als voorbeeld.

Greta Thunberg – je kunt van haar zeggen wat je wilt – maar ze raakt, omdat ze aandacht vraagt voor de verwoestende krachten die de klimaat veranderingen losmaken. En ze zet ons minstens aan het denken.

Jacinda Ardern, premier van Nieuw Zeeland. Bij een aanslag in Christchurch doodde een jonge Australiër 50 moskeegangers. En ze werd geprezen door de daadkracht en de warmte waarmee ze optrad. De schutter had hun land niet voor zijn gruweldaad uitgekozen omdat haat, racisme of extremisme er gedijen, zei Ardern. *“We werden juist uitgekozen omdat we daar niets mee hebben.”* Ze verklaarde zijn naam nooit te zullen uitspreken, om hem niet de bekendheid te geven waarnaar hij op zoek is. Over de Nieuw-Zeelandse moslingemeenschap zei ze: *“Wij zijn één. Zij zijn ons”*, en ze sloot af met het Arabische salam aleikum – vrede zij met u.

Iedereen dacht dat één van beide vrouwen de Vredesprijs wel zou krijgen. Maar er was nog iemand anders. Iemand die we als Westerlingen misschien niet zomaar op ons netvlies hebben. **Abiy Ahmed**, de premier van Ethiopië. Als een wervelstorm raast de pas 43-jarige premier sinds zijn aantreden vorig jaar door Ethiopië om de wind van democratisering rond te blazen, na decennia van gesloten bestuur. Niet alleen in eigen land, ook in de bredere regio, de woelige Hoorn van Afrika, wist hij de boel op te schulden. Zo trad hij op als vredesduif in Soedan en Zuid-Soedan, maar vooral wist hij een einde te maken aan de jarenlange twist met buurland Eritrea; ook wel omschreven als ‘het Noord-Korea van Afrika’.

Zo kun je zien, dat er ook minder gewelddadige wegen zijn om het kwaad te keren. Om Amalek in welke vorm dan ook te bestrijden. Ik zeg niet, dat je nooit geweld mag gebruiken voor veiligheid en vrede.

Toch: Laten we eerst maar de weg van respect en waardering gaan. De weg van aandacht en vertrouwen. De weg van liefde.

*Zeg toch het goede aan,
ook wie u kwaad toewensen.*

*De zon gaat op in uw
nabijheid bij de mensen.*

...

*God, laat geen mensenkind
uit uw ontferming vallen.
Weer met uw ruime hart
het kwade van ons allen.*

...

(Uit: Lied 974:4 en 5)

Amen.

Meditatief moment: orgelspel

We zingen: Lied 974:4 en 5

DIENST VAN HET ANTWOORD

Update Tussenspel

We gedenken Hendrica Sophia Schram-Kordes (staande)

We luisteren naar de melodie van Lied 730: *“Heer herinner U de namen ...”*

Gebeden: dankgebed – voorbeden – stil gebed – samen bidden van het Onze Vader

Dankgebed

Amalek

(Ik wil maar niet geloven)

Here God,
 we willen maar niet geloven,
 dat liefde een zinsbegoocheling is,
 of vriendschap een schijnvertoning
 en dat woorden onbetrouwbaar zijn.
 We willen blijven geloven
 in de kracht
 die liefde heet
 en die nooit vergaat.

We willen maar niet geloven,
 dat onbegrip onvermijdelijk is,
 dat mensen onmenselijk zijn
 en dat het goede het hoofd moet buigen voor het kwaad.
 We willen blijven geloven
 in de kracht
 van het kleine gebaar
 dat harten opent.

We willen maar niet geloven,
 dat mensen onder elkaar een vergissing zouden zijn,
 een absurde gril van het bestaan,
 geboren om alleen maar dood te gaan.
 We willen blijven geloven
 in de kracht
 van het Woord dat schiep
 en onze namen fluisterend bewaart.

(Ik wil maar niet geloven_Bronswijk_ *Rakelings nabij_p71*)

Gemeentelid die een spannende operatie ondergaat.
 Een goede vriendin die hard achteruit gaat.

Turkije.

Stil gebed

Onze Vader

Delen van de bloemengroet

Intussen komen de kinderen van de nevendienst terug

Inzameling van de gaven

Eerste collecte (zwarte zak):

Tweede Collecte (groene zak): is bestemd voor het werk van de kerk

Wie dat wil kan de kinderen uit de crèche ophalen.

AAN HET EINDE

We zingen (staande) slotlied: Lied 1010:2 en 4

Uitzending

Zegen:

De Heer is voor je, om je de weg te wijzen.

De Heer is achter je, om je te behoeden voor de streken van het kwaad.

De Heer is naast je, om je in de armen te sluiten en je te beschermen tegen

gevaar.

De Heer is onder je, om je op te vangen, wanneer je dreigt te vallen.

De Heer is met je, om je te troosten, wanneer je verdriet hebt.

De Heer is om je heen als een beschermende muur, wanneer anderen over je heen vallen.

De Heer is boven je, om je te zegenen.

Zo zegent je God.

Nu.

Vandaag.

Tot in eeuwigheid.

Gemeentezang: *Amen, amen, amen!* (Lied 431C)

We luisteren naar orgelspel

Inzamelings van de gaven bij de uitgang voor de nieuwe geluidsapparatuur van de ontmoetingsband en de jeugdband.